

OUDEMIRDUM, DE FONTEINKERK

Bouwgeschiedenis en exterieur

De Fonteinkerk te Oudemirdum dateert uit 1790. Deze kerk is gebouwd op de fundamenteën van een oudere, tufstenen kerk uit de 12de of 13de eeuw. Deze kerk behoorde tot de abdij van Corvey aan de Wezer in het noorden van Duitsland. De oude kerk is afgebroken en naar men zegt is de tufsteen vermalen tot kunstmest voor de arme grond. De opbrengst was zo groot dat men daarvan een nieuwe kerk kon bouwen en nog geld overhield. In 1890 is het schip naar het westen verlengd wat te zien is aan het pad: voorheen leidde dit rechtstreeks naar de ingang, nu met een knik naar de nieuwe ingang. De kerk is gebouwd van kleine baksteen.

In de zuidzijde ramen met houten vullingen en in de noordzijde ramen met ijzeren vullingen.

De kerk is omringd door een groot kerkhof dat in 1827 in gebruik is genomen. Op het kerkhof zijn interessante grafmonumenten te zien bijvoorbeeld aan de oostzijde. Aan de westzijde van de kerk restanten van een sarcofaagdekseel.

De kerk is in 1926 geheel verbouwd. Er is toen een zijbeuk aan de noordzijde toegevoegd waardoor er een nieuw asymmetrisch beeld is ontstaan. In 1999 / 2000 heeft een restauratie plaatsgevonden. Toen is het interieur geheel gewijzigd. Voor 1999 stond de preekstoel tegen de oostmuur en de banken in het schip waren in drie rijen op de preekstoel gericht. De orgelgalerij was tot in de noordbeuk doorgetrokken. Het doophek stond voor de preekstoel.

De situatie na 2000 is als volgt. Het galerijgedeelte in de noordbeuk is verwijderd en heeft plaats gemaakt voor nieuwe ruimten. De preekstoel staat op ongeveer 2/3 tegen de zuidmuur en het doophek is daar in een rechthoek geplaatst. Verder zijn de banken, die uit een overbodige kerk in Scheveningen komen, vanuit oost en west naar het centrum gericht en de stoelen in de noordbeuk in zeven rijen naar de preekstoel gericht. Aan de oostzijde in de noordbeuk is een kleine consistoriekamer gemaakt.

Aan de westzijde een kleine torenspits met acht galmgaten en bekleed met hout. Het dak van de spits is een zinken roefendak. Er zijn twee windwijzers aanwezig: een haan op de torenspits en een duif op de oostzijde.

Interieur

Aan de westzijde een kleine voorkerk en vervolgens, in de preekkerk de orgelgalerij met twee ijzeren kolommen, geschilderd in marmer imitatie. De preekstoel dateert uit 1650 - 1675. Het is een eiken preekstoel met op de hoeken van de kuip twee gebundelde pilasters in Noord-Nederlandse renaissancestijl naar voorbeeld van Vredeman de Vries. Hij was architect, beeldhouwer en schilder. Hij maakte een voorbeeldenboek waarin cirkels, voluten: krulvormige versieringen aan het kapiteel van ionische zuilen, ook aan deze preekstoel. Beeldhouwwerk had bevestigingsnagels nodig, die zijn hier, geheel overbodig, overgenomen en te zien als zwarte puntjes. Het doophek dateert uit ongeveer 1700. In 1926 is de bovenste helft er afgezaagd. In 2000 vond men 70 cm, in originele staat, terug van het doophek; zo kon men het doophek weer in originele staat terugbrengen.

Het doophek is in blank eiken met zwarte spijlen en knoppen. Het doopvont dateert uit 1751 en is een geschenk van Ulbo Aylva Rengers en zijn vrouw Nicasia van der Haer bij de geboorte van hun zoon Lamoraal Ulbo Rengers. In het zilveren schaalje het alliantiewapen van de ouders. Het doopvont is zeshoekig met zuiltjes op de hoeken.

Tegen de oostmuur de Van Swinderenbank uit 1795, een eenvoudige bank in eiken imitatie geschilderd. Daar aan de oostzijde hangen ook de oude collectezakken.

In de noordbeuk hangt het predikantenbord gedateerd vanaf 1588.

Twee psalmbordjes uit 1775 - 1800.

De Avondmaalstafel is gemaakt door en een geschenk van de aannemer.

In het raam ten oosten van de preekstoel een glas uit 1790 van Ype Staak. Het is geschonken door de Staten van Friesland. De tekst in een cartouche. Het wapen is het wapen van Friesland en wordt gedragen door twee leeuwen.

Oorspronkelijk waren er vier glazen, die werden in 1799 door Ds. Stephanus Bulthuis uitgenomen.. Na de Franse overheersing werden ze opnieuw aangebracht en in 1857 waren de vier glazen nog aanwezig. In 1879 zijn drie van de vier glazen door zeer slecht weer, storm, hagel en onweer geheel vernield. Het

overgebleven raam werd uit voorzorg van de noordmuur naar de zuidmuur overgebracht. In 2002 is het glas gerestaureerd.

De klok is en 1458 door Steven Butendiic gemaakt en heeft als opschrift:

MI MAECTE IN DIE EER MARIEN BIDEN KUREIT HEER HEINRICHSTIJEN, STEVEN BUTENDIIC MINE
DATWONDERT MEN SCREEF MLVII EN CCCC.

De klok wordt geluid bij aanvang van de kerkdienst, tijdens het bidden van het Onze Vader, dagelijks om 8.00, 12.00 en 16.00 uur. Bij het begraven van een man 45 minuten, een vrouw 30 en een kind 15 minuten.

Orgel

Het orgel, gemaakt door Bakker en Timmenga, is uit 1900. In dit jaar leverde deze firma 8 nieuw éénklaviersorgels. Omdat het de firma niet goed ging kon het orgel op afbetaling worden gekocht. Reparatie/restauratie vond plaats in 1944, 1951 en 2000. De kas is in mahonie imitatie geschilderd.

Dispositie.

Manuaal:	Bourdon 16 b/d	Aangehangen Pedaal
	Prestant 8	Tremulant
	Holpijp 8	Ventiel C-f ³ /C-c ¹
	Viola di Gamba 8	
	Octaaf 4	
	Fluit d'Amour 4	
	Gemshoorn 2	
	Mixtuur 2-3	
	Trompet 8 b/d	

Minze Postma
2005

Literatuur:

- S. ten Hoeve, Geschilderde glazen in Friese kerken, Publicatieband SAFT I-121,1973;
- Uitgave S.O.W.-kerk 'De Fontein' Oudemirdum;
- Voorlopige lijst der Nederlandsche monumenten, deel IX Friesland;
- S. ten Hoeve, Friese Preekstoelen, De Tille bv Leeuwarden 1980